

Υπόθεση C-163/24

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

1η Μαρτίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel București (Ρουμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

21 Δεκεμβρίου 2023

Αναιρεσείων (ενάγων πρωτοδίκως):

BX

Αναιρεσίβλητοι (εναγόμενοι πρωτοδίκως):

Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice

Curtea de Apel București

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Κατ' αναίρεση δίκη στην οποία ο αναιρεσείων βάλλει κατά της αποφάσεως επί αστικής διαφοράς που εξέδωσε το Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) την 1η Ιουλίου 2016, με την οποία απορρίφθηκε ως αβάσιμη η αγωγή του αναιρεσειόντος λόγω ευθύνης εξ αδικοπραξίας. Η αγωγή αυτή ασκήθηκε κατόπιν της απορρίψεως της πρώτης προσφυγής με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (οργανισμού πληρωμών και παρέμβασης για τη γεωργία, Ρουμανία· στο εξής: ΑΡΙΑ) να αποκλείσει τον αναιρεσειόντα από την καταβολή της επιδότησης για ορισμένα συστήματα πληρωμών για το 2007. Τα έκτακτα ένδικα μέσα που άσκησε ο αναιρεσείων κατά της εν λόγω αμετάκλητης απορριπτικής αποφάσεως απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 του Συμβουλίου και του άρθρου 68, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 796/2004 της Επιτροπής.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Συνιστά το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς [όπως ίσχυε πριν από την κατάργησή του με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 73/2009], κανόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απονέμει ειδικά δικαιώματα στους ιδιώτες, του οποίου η παράβαση μπορεί να θεμελιώσει ευθύνη του Δημοσίου λόγω απόφασεως εθνικού δικαστηρίου κρίνοντας σε τελευταίο βαθμό;
2. Έχει ο όρος «ακριβή πραγματικά στοιχεία» του άρθρου 68, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 796/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1782/2003, την έννοια ότι περιλαμβάνει τόσο την ορθή δήλωση εκτάσεων από τον γεωργό όσο και τον ορθό προσδιορισμό του χρησιμοποιούμενου αγροτεμαχίου και των ορίων του;
3. Συνιστά, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η παράλειψη προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο, εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου κρίνοντας σε τελευταίο βαθμό, για την ερμηνεία του άρθρου 68 του κανονισμού 796/2004 πρόδηλη και κατάφορη παράβαση, ικανή να θεμελιώσει ευθύνη του Δημοσίου για τη ζημία που φέρεται να προκλήθηκε από την απόφαση του εν λόγω δικαστηρίου;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία

Κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2019/93, (ΕΚ) αριθ. 1452/2001, (ΕΚ) αριθ. 1453/2001, (ΕΚ) αριθ. 1454/2001, (ΕΚ) αριθ. 1868/94, (ΕΚ) αριθ. 1251/1999, (ΕΚ) αριθ. 1254/1999, (ΕΚ) αριθ. 1673/2000, (ΕΟΚ) αριθ. 2358/71 και (ΕΚ) αριθ. 2529/2001: αιτιολογικές σκέψεις 14, 15 και 16 και άρθρο 20, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΚ) 1973/2004 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003

του Συμβουλίου όσον αφορά τα καθεστώτα στήριξης τα προβλεπόμενα βάσει των τίτλων 4 και 4α του εν λόγω κανονισμού και τη χρήση των εκτάσεων γης που προκύπτουν από την παύση καλλιέργειας για την παραγωγή πρώτων υλών: άρθρο 138, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΚ) 796/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου: αιτιολογικές σκέψεις 36, 37, 55 έως 58 και 67, άρθρο 6 και άρθρο 68, παράγραφος 1 και παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο.

Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335, σκέψη 16· της 19ης Νοεμβρίου 1991, Francovich και Bonifaci, C-6/90 και C-9/90, EU:C:1991:428, σκέψεις 41 έως 43· της 5ης Μαρτίου 1996, Brasserie du pêcheur και Factortame, C-46/93 και C-48/93, EU:C:1996:79, σκέψη 51· της 30ης Σεπτεμβρίου 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, σκέψη 51· της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, σκέψη 37· της 28ης Ιουλίου 2016, Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, σκέψη 22· της 4ης Οκτωβρίου 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, σκέψη 95· της 29ης Ιουλίου 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Αστικός Κώδικας [Legea nr. 287/2009 (νόμος 287/2009)], σε ισχύ από την 1η Οκτωβρίου 2011: άρθρο 1349 σχετικά με την ευθύνη εξ αδικοπραξίας και άρθρο 1357 σχετικά με τις προϋποθέσεις θεμελιώσεως της ευθύνης.

Legea nr. 303/2004 (νόμος 303/2004) σχετικά με το καθεστώς των δικαστών και των εισαγγελέων (σε ισχύ έως τις 16 Δεκεμβρίου 2022): άρθρο 96, το οποίο διέπει την ευθύνη του Δημοσίου για ζημίες που προκαλούνται από δικαστική πλάνη, και άρθρο 99bis, το οποίο ορίζει την κακή πίστη και τη βαριά αμέλεια του δικαστή.

Legea nr. 554/2004 (νόμος 554/2004) περί διοικητικών διαφορών, υπό την παρούσα μορφή του, η οποία είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας ασκήσεως της εν λόγω διοικητικής προσφυγής: άρθρο 21, σύμφωνα με το οποίο η έκδοση τελεσίδικων αποφάσεων κατά παράβαση της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται στο ρουμανικό Σύνταγμα, συνιστά λόγο αναθεώρησης, επιπλέον εκείνων που προβλέπονται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Ordonanța de urgență a Guvernului [OUG] nr. 125/2006 (πράξη νομοθετικού περιεχομένου 125/2006), για την έγκριση των καθεστώτων άμεσων ενισχύσεων και συμπληρωματικών εθνικών άμεσων ενισχύσεων, που χορηγούνται στον τομέα της γεωργίας από το 2007, και για την τροποποίηση του άρθρου 2 του νόμου 36/1991 περί γεωργικών επιχειρήσεων και άλλων μορφών ενώσεων στον τομέα της γεωργίας (σε ισχύ έως τις 23 Μαρτίου 2015), η οποία διέπει την έγκριση των

καθεστώτων άμεσων ενισχύσεων και των συμπληρωματικών εθνικών άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται στον γεωργικό τομέα από το 2007.

Άρθρο 7, παράγραφος 1

«Για να λάβουν ενισχύσεις στο πλαίσιο των καθεστώτων ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης, οι αιτούντες πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο γεωργών το οποίο διαχειρίζεται ο ΑΡΙΑ, να υποβάλουν αίτηση ενίσχυσης εμπροθέσμως και να πληρούν τις ακόλουθες γενικές προϋποθέσεις:

- a) να εκμεταλλεύονται γεωργική έκταση επιφάνειας τουλάχιστον ενός εκταρίου, η έκταση του αγροτεμαχίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,3 εκτάριο, ενώ στην περίπτωση των αμπελώνων, των οπωρώνων, των καλλιεργειών λυκίσκου, των μηλεώνων, των φυτωρίων και των καρποφόρων θάμνων, η ελάχιστη έκταση του αγροτεμαχίου πρέπει να είναι 0,1 εκτάριο·
- b) να δηλώνουν όλα τα αγροτεμάχια·
- c) να παρέχουν, επί ποινή άσκησης ποινικής δίωξης, πραγματικά, πλήρη και απολύτως έγκυρα στοιχεία στο έντυπο αίτησης ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης και στα προσαρτημένα σε αυτό έγγραφα, περιλαμβανομένου του καταλόγου εκτάσεων·
- f) να υποβάλλουν τα έγγραφα από τα οποία αποδεικνύεται η νόμιμη χρήση της έκτασης για την οποία υποβλήθηκε η αίτηση·
- g) να παρέχουν όλες τις πληροφορίες που ζητεί ο ΑΡΙΑ, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών·
- h) να επιτρέπουν τη διενέργεια ελέγχων από τον ΑΡΙΑ ή άλλους εξουσιοδοτημένους προς τούτο οργανισμούς·
- i) να επισημαίνουν τα όρια του αγροτεμαχίου που χρησιμοποιούν όταν αυτό καλλιεργείται με την ίδια καλλιέργεια με τα όμορα αγροτεμάχια·
- j) να γνωστοποιούν εγγράφως, εντός 10 ημερών, στον ΑΡΙΑ κάθε μεταβολή των στοιχείων που δηλώθηκαν στην αίτηση πληρωμής η οποία επήλθε μεταξύ της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης και της ημερομηνίας χορήγησης της πληρωμής. Οι μεταβολές αυτές αφορούν τη χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση της εκμετάλλευσης, τη μεταβίβαση της κυριότητας της εκμετάλλευσης σε άλλο αγροκαλλιεργητή, την έγκριση ισόβιας γεωργικής προσόδου, λοιπές μεταβολές των πληροφοριών που περιέχονται στο έντυπο της αίτησης».

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο ανααιρεσείων κατέθεσε στον Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Argeș (ΑΡΙΑ της περιφέρειας Argeș· στο εξής: ΑΡΙΑ Argeș)

αίτηση με ημερομηνία 14 Μαΐου 2007 για τα καθεστώτα στήριξης ενιαίας στρεμματικής ενίσχυσης, συμπληρωματικών εθνικών άμεσων ενισχύσεων και μειονεκτικών περιοχών για το έτος 2007, με την οποία ζητούσε στήριξη για συνολική γεωργική έκταση 264,71 εκταρίων.

- 2 Κατόπιν διοικητικού ελέγχου που διενήργησε ο APIA Argeș, διαπιστώθηκε ότι για ορισμένες από τις δηλωθείσες από τον αναιρεσείοντα εκτάσεις είχαν επίσης υποβάλει αιτήσεις και άλλα πρόσωπα, οπότε, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η κατάσταση αυτή, ο οργανισμός απηύθυνε στις 20 Οκτωβρίου 2007 αίτηση παροχής διευκρινίσεων. Στις 28 Νοεμβρίου 2007, ο αναιρεσείων, από κοινού με τους εκπροσώπους των λοιπών ενδιαφερομένων, αποσαφήνισε τα ζητήματα σχετικά με τη δήλωση των ίδιων εκτάσεων, προσδιορίζοντας τις χρησιμοποιούμενες από κάθε γεωργό εκτάσεις. Ο αναιρεσείων κατέθεσε αυθημερόν στον APIA Argeș το έντυπο M1.1 «Τροποποίηση της δήλωσης έκτασης», με το οποίο διόρθωσε την αρχική δήλωση ώστε να δηλώσει για συγκεκριμένο φυσικό τμήμα έκταση 45 εκταρίων αντί 129,09 εκταρίων, όπως αναφερόταν στην αρχική αίτηση.
- 3 Ο αναιρεσείων εξήγησε ότι η διαφορά οφειλόταν σε δύο σφάλματα: ένα σφάλμα 52 εκταρίων λόγω εσφαλμένου προσδιορισμού των ορίων ενός όρους, καθώς δεν υπήρχαν σημεία αναφοράς στον χάρτη του APIA (ονομασίες κοιλάδων, ποταμών, υψόμετρα κ.λπ.), και ένα άλλο σφάλμα περίπου 33 εκταρίων που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της έκτασης που καλύπτεται από τη σύμβαση μίσθωσης και του αθροίσματος των δύο φυσικών τμημάτων που αποτελούν το εν λόγω όρος.
- 4 Λαμβανομένης υπόψη της τροποποίησης της δήλωσης έκτασης, ο APIA Argeș έκρινε ότι ο αναιρεσείων ήταν ένοχος υποβολής δηλώσεως εκτάσεων μεγαλύτερων από τις πραγματικές, με ποσοστιαία διαφορά 46,56 %, και για τον λόγο αυτό εξέδωσε την απόφαση της 28ης Μαΐου 2008, με την οποία απέκλεισε, σύμφωνα με το άρθρο 138, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1973/2004, την αίτηση πληρωμής του αναιρεσείοντος.
- 5 Με το υπ' αριθ. 44537/3/2008 εισαγωγικό δικόγραφο, ο αναιρεσείων άσκησε αγωγή κατά του APIA ενώπιον του Tribunalul București – Secția de contencios administrativ și fiscal (πρωτοδικείου Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών), ζητώντας από το δικαστήριο αυτό να αναγνωρίσει το δικαίωμά του να λάβει την επιδότηση για το έτος 2007, να υποχρεώσει τον APIA να αναθεωρήσει την απόφαση της 28ης Μαΐου 2008 και να καθορίσει το ποσό της πληρωμής που του οφειλόταν βάσει του νόμου (28 168,82 EUR) για τα 263,26 εκτάρια βοσκοτόπων που χρησιμοποιούσε ο αναιρεσείων, με αναπροσαρμογή του εν λόγω ποσού κατά την ημερομηνία καταβολής. Ο αναιρεσείων άσκησε πρόσθετη αγωγή με αίτημα να υποχρεωθεί ο APIA Argeș να αποκαταστήσει την υλική ζημία και να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη που υπέστη λόγω της παράνομης απόρριψης της αίτησης χορήγησης επιδότησης για τα καθεστώτα πληρωμών το 2007.

- 6 Ο αναιρεσείων ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως του ΑΡΙΑ με την οποία αποκλείστηκε από τη χορήγηση της επιδότησης για το έτος 2007, ισχυριζόμενος ότι η τροποποίηση της αρχικής αίτησης επιδότησης όσον αφορά τη χρησιμοποιούμενη έκταση και, ως εκ τούτου, η ύπαρξη δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, η οποία οδήγησε στην επιβολή της κύρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 138, παράγραφος 1, του κανονισμού 1973/2004, οφειλόταν αποκλειστικά σε υπαιτιότητα του εναγομένου ΑΡΙΑ, ο οποίος, για τον προσδιορισμό των φυσικών τμημάτων βοσκοτόπων που εκμεταλλευόταν ο αναιρεσείων, έθεσε στη διάθεσή του εσφαλμένους τοπογραφικούς χάρτες που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (άρθρο 20 του κανονισμού 1782/2003), υπό την έννοια ότι δεν διασφαλιζόταν επαρκής χαρτογραφική ακρίβεια.
- 7 Ο αναιρεσείων επικαλέστηκε επίσης το άρθρο 68 του κανονισμού 796/2004 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, που αφορά εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις και οι αποκλεισμοί που προβλέπονται από τον κανονισμό. Ισχυρίστηκε ότι είχε υποβάλει ακριβή πραγματικά στοιχεία, οπότε δεν υπήρξε δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, αλλά απλώς εσφαλμένος προσδιορισμός, και ότι μπορεί να αποδείξει με κάθε αποδεικτικό μέσο την αθωότητά του υπό την έννοια ότι, αν υπάρχει δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, αυτό δεν οφείλεται σε δική του υπαιτιότητα, αλλά σε ανακρίβειες και σφάλματα στους χάρτες του ΑΡΙΑ.
- 8 Προς στήριξη του αιτήματός του, ο αναιρεσείων ζήτησε τη συγκέντρωση εγγράφων αποδεικτικών στοιχείων, την εξέταση μαρτύρων και τη διενέργεια τοπογραφικής πραγματογνωμοσύνης. Το Tribunalul București – Secția de contencios administrativ și fiscal (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών), επέτρεψε την απόδειξη με έγγραφα και απέκλεισε την εξέταση μαρτύρων και τη διενέργεια τοπογραφικής πραγματογνωμοσύνης ως αλυσιτελείς για την υπόθεση.
- 9 Το Tribunalul București – Secția de contencios administrativ și fiscal (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών), με την απόφαση 220 της 20ης Ιανουαρίου 2011, απέρριψε την αγωγή του ενάγοντος, κρίνοντας, κατ' ουσίαν, αβάσιμο τον ισχυρισμό του βάσει του άρθρου 68 του κανονισμού 796/2004 σχετικά με την έλλειψη υπαιτιότητάς του όσον αφορά τη δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, δεδομένου ότι γνώριζε από το έγγραφο της μίσθωσης και από τη σύμβαση πώλησης ότι η έκταση του αγροτεμαχίου ανερχόταν σε 211,06 και όχι σε 264,71 εκτάρια, όπως είχε δηλώσει, αυτό δε που έχει σημασία για την εκτίμηση της υπαιτιότητας του αναιρεσειόντος κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης είναι η δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική έκταση που αναγράφεται στον τίτλο του αναιρεσειόντος επί του αγροτεμαχίου.

- 10 Ο αναιρεσείων άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής, ζητώντας από το Curtea de Apel București – Secția a VII a contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία, έβδομο τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) να αναιρέσει την απόφαση και να εκδικάσει εκ νέου την υπόθεση με τη συγκέντρωση πειστικών αποδεικτικών στοιχείων, ήτοι τη διενέργεια τοπογραφικής πραγματογνωμοσύνης και την εξέταση μαρτύρων.
- 11 Ο αναιρεσείων ισχυρίστηκε ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν επρόκειτο για δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική, αλλά για εσφαλμένο προσδιορισμό των ορίων του όρου, ο οποίος δεν τιμωρείται ούτε βάσει της ευρωπαϊκής ούτε βάσει της εθνικής νομοθεσίας, ιδίως λόγω του ότι δεν μπορεί να καταλογιστεί στον γεωργό. Υποστήριξε επίσης ότι η υπαιτιότητα του ενάγοντος ή του ΑΡΙΑ μπορούσε να προσδιοριστεί μόνο βάσει των πραγματικών περιστατικών και ότι έπρεπε να διενεργηθεί είτε τοπογραφική πραγματογνωμοσύνη είτε επιτόπια επιθεώρηση από τον ΑΡΙΑ προκειμένου να προσδιοριστεί η πραγματική επιφάνεια· η επιθεώρηση αυτή διενεργήθηκε, λοιπόν, σε τμήμα της επίμαχης ορεινής περιοχής χωρίς να διαπιστωθούν παρατυπίες.
- 12 Ο αναιρεσείων ισχυρίστηκε επίσης ότι τα όρια του όρους μνημονεύονται ρητώς στη σύμβαση μίσθωσης και ότι τα όρια αυτά είναι τα ίδια με εκείνα που εμφανίζονται στον τίτλο ιδιοκτησίας του κυρίου από τον οποίο ο αναιρεσείων μίσθωσε το αγροτεμάχιο, όπου η αναγραφόμενη επιφάνεια είναι 261,76 εκτάρια.
- 13 Ο αναιρεσείων δήλωσε επίσης ότι εσφαλμένα ζήτησε την παύση της καλλιέργειας 84,09 εκταρίων χρησιμοποιώντας το έντυπο παύσης καλλιέργειας, διότι δεν γνώριζε κατά τον χρόνο εκείνο ότι ορισμένα στοιχεία είχαν εισαχθεί λανθασμένα στους χάρτες του ΑΡΙΑ. Με το υπόμνημα που υπέβαλε στον ΑΡΙΑ Argeș στις 15 Μαΐου 2008, ο αναιρεσείων γνωστοποίησε την εν λόγω πραγματική κατάσταση και, ως εκ τούτου, ο ΑΡΙΑ όφειλε να ανακαλέσει το έντυπο παύσης καλλιέργειας Μ.1.1, ιδίως επειδή η διαδικασία πληρωμής επρόκειτο να αρχίσει πέντε ημέρες αργότερα και ο ΑΡΙΑ όφειλε, με βάση τις δικές του διαδικασίες και σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, να επαληθεύσει τους ισχυρισμούς του γεωργού, μεταξύ άλλων μέσω επιτόπιας επιθεώρησης.
- 14 Ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου [Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου), το οποίο αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό στην υπό κρίση υπόθεση], ο αναιρεσείων υπέβαλε αίτημα προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 68, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 796/2004.
- 15 Στις 2 Απριλίου 2012, το Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) απέρριψε το αίτημα προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο, με το σκεπτικό ότι τα ζητήματα που σκόπευε να θέσει ο αναιρεσείων δεν απαιτούσαν την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο.

- 16 Με την (αμετάκλητη) απόφαση 1606 της 9ης Απριλίου 2012, το Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως του αναιρεσειόντος ως αβάσιμη.
- 17 Το Curtea de Apel (εφετείο) έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 138, παράγραφος 1, του κανονισμού 1973/2004 για την επιβολή της κύρωσης της μη χορήγησης ενίσχυσης στον αναιρεσειόντα για το έτος 2007, δεδομένου ότι δήλωσε έκταση μεγαλύτερη από την πραγματική έκταση την οποία χρησιμοποιούσε και για την οποία υπέβαλε αίτηση ενίσχυσης, όπως διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια του διοικητικού ελέγχου που διενήργησε ο εναγόμενος ΑΡΙΑ Argeș, κατόπιν του οποίου ο αναιρεσειών αναγνώρισε ότι η αρχικώς δηλωθείσα έκταση δεν αντιστοιχούσε στην πραγματική έκταση και τροποποίησε τη δήλωση.
- 18 Όσον αφορά την έκταση που πρέπει να εμφανίζεται στην αίτηση ενίσχυσης, το δικαστήριο έκρινε ότι η δηλωτέα έκταση ήταν η πραγματική καθαρή γεωργική έκταση που προέκυπτε από τη μέτρηση που πραγματοποίησε ο κάτοχος του αγροτεμαχίου, η οποία μπορούσε να διαφέρει από την αναγραφόμενη στον τίτλο ιδιοκτησίας. Εν προκειμένω, πάντως, από τους δύο γεωργούς βεβαιώθηκε ότι, στην πράξη, ο αναιρεσειών δεν είχε μισθώσει 129,09 εκτάρια, όπως είχε δηλώσει στην αρχική του αίτηση, αλλά μόνον 45 εκτάρια. Ο αναιρεσειών, υποβάλλοντας το έντυπο με το οποίο διόρθωσε την αρχική δήλωση, αναγνώρισε ότι το σφάλμα περιλαμβανόταν στην αρχική του δήλωση.
- 19 Η αρχική δήλωση και η δήλωση τροποποίησης της έκτασης υποβλήθηκαν βάσει των ίδιων χαρτών του ΑΡΙΑ, οπότε η δικαιολογία της δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική λόγω σφαλμάτων στους χάρτες του ΑΡΙΑ είναι αβάσιμη. Δεδομένου ότι οι χάρτες αυτοί δεν περιείχαν επαρκή στοιχεία για τον ορθό προσδιορισμό των εκτάσεων, ο αναιρεσειών όφειλε να λάβει περαιτέρω μέτρα για τον προσδιορισμό της ακριβούς έκτασης που χρησιμοποιούσε προκειμένου να αποφύγει δηλώσεις εκτάσεων μεγαλύτερων από τις πραγματικές, κατά μείζονα λόγο διότι υπήρχε σημαντική διαφορά μεταξύ της έκτασης που αυτός είχε προσδιορίσει αρχικά και εκείνης που αναγραφόταν στη σύμβαση μίσθωσης, η οποία διαφορά θα μπορούσε να θέσει εν αμφιβόλω την ακρίβεια της προσδιορισθείσας στους χάρτες του ΑΡΙΑ έκτασης.
- 20 Η ανακρίβεια των χαρτών του ΑΡΙΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εκ μέρους του αναιρεσειόντος δήλωση εκτάσεων μεγαλύτερων από τις εκτάσεις που χρησιμοποιεί, λαμβανομένων επίσης υπόψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία c και f, της πράξεως νομοθετικού περιεχομένου 125/2006. Ο αναιρεσειών όφειλε να βεβαιωθεί ότι η δηλωθείσα έκταση ήταν η έκταση που πράγματι χρησιμοποιούσε και για την οποία διέθετε έγγραφα που αποδείκνυαν το δικαίωμα χρήσης και δεν μπορούσε να δικαιολογήσει τη δήλωση έκτασης μεγαλύτερης από εκείνη που χρησιμοποιούσε βάσει «ανακριβειών» στους χάρτες του ΑΡΙΑ, οι οποίες μπορούν να δικαιολογήσουν μόνο τον εσφαλμένο προσδιορισμό των εκτάσεων όσον αφορά

τη θέση τους στον χάρτη, αλλά σε καμία περίπτωση σφάλμα στη δήλωση της έκτασης της τάξης του 46,56 %.

- 21 Δεν έγινε επίσης δεκτό το επιχείρημα του αναιρεσειόντος ότι, με το από 15 Μαΐου 2008 υπόμνημά του, ανακάλεσε τη δήλωση παύσης της καλλιέργειας, για τον λόγο ότι ο κανονισμός 796/2004 δεν επιτρέπει την ανάκληση αίτησης παύσης της καλλιέργειας αγροτεμαχίου, αλλά μόνον την αφαίρεση εκτάσεων.
- 22 Έκρινε ότι η κατάσταση του αναιρεσειόντος δεν εμπίπτει ούτε στις περιπτώσεις του άρθρου 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 796/2004, το οποίο διέπει τις εξαιρέσεις από την επιβολή μειώσεων και αποκλεισμών.
- 23 Όσον αφορά τα αποδεικτικά μέσα που ζήτησε ο αναιρεσειών, το Curtea de Apel (εφετείο) έκρινε ότι η εξέταση μαρτύρων ήταν αλυσιτελής εν προκειμένω, δεδομένου ότι η υλική ζημία μπορούσε να αποδειχθεί από τα έγγραφα της δικογραφίας, η δε απόρριψη του αιτήματος αποζημιώσεως οφειλόταν στην απόρριψη του κυρίου αιτήματος της αγωγής και όχι στη μη απόδειξη της υλικής ζημίας. Όσον αφορά τη διενέργεια τοπογραφικής πραγματογνωμοσύνης, κρίθηκε ότι δεν ήταν λυσιτελής για τους σκοπούς της υπό κρίση υποθέσεως, λαμβανομένων υπόψη των λόγων στους οποίους στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση (της διαπίστωσης της δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης της πραγματικής κατόπιν της αφαίρεσης εκτάσεων από τον αναιρεσειόντα) και του γεγονότος ότι η ανακρίβεια ή τα ελαττώματα των χαρτών του ΑΡΙΑ δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν τις εσφαλμένες δηλώσεις του αναιρεσειόντος ως προς τις εκτάσεις που χρησιμοποιούσε και για τις οποίες ζήτησε στήριξη.
- 24 Τα έκτακτα ένδικα μέσα (αιτήσεις αναθεωρήσεως, προσφυγές ακυρώσεως) που άσκησε ο αναιρεσειών κατά της αποφάσεως 1606 του Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείου Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) της 9ης Απριλίου 2012 απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα.
- 25 Στις 8 Απριλίου 2013, ο αναιρεσειών, με δικόγραφο που κατέθεσε ενώπιον του Tribunalul București, Secția a IV-a Civilă (πρωτοδικείου Βουκουρεστίου, τέταρτο τμήμα αστικών υποθέσεων), κατά των εναγομένων Statul român (Ρουμανικού Δημοσίου) μέσω του Ministerul Finanțelor Publice (Υπουργείου Οικονομικών) και του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου), ζήτησε να αναγνωριστεί η μη εφαρμογή (παραβίαση) του δικαίου της Ένωσης από το Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) και η χρηματική ευθύνη του Ρουμανικού Δημοσίου, ζητώντας την αποκατάσταση της υλικής ζημίας και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης.
- 26 Ο αναιρεσειών υποστήριξε ότι τα δύο δικαστήρια [Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου) και Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών)] δεν εφάρμοσαν τις διατάξεις του άρθρου 20 του

- κανονισμού 1782/2003 σε συνδυασμό με το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 796/2004 και ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 148, παράγραφοι 2 και 4, του ρουμανικού Συντάγματος, λόγω του ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απέρριψε αδικαιολόγητα το αίτημα υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 27 Ο αναιρεσείων επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων διατάξεων, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ και τη νομολογία του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *Köbler*, *Cilfit*, *Francovich* και *Bonifaci*, *Brasserie du Pêcheur* και *Factortame*.
- 28 Το εναγόμενο Ρουμανικό Δημόσιο, μέσω του Υπουργείου Οικονομικών, υπεράσπισε τις θέσεις του ισχυριζόμενο, κατ' ουσίαν, ότι δεν είναι δυνατή η επανεξέταση όλων των ζητημάτων που επιλύθηκαν αμετάκλητα από το επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο, με προβολή των ζητημάτων αυτών στο πλαίσιο νέας αγωγής, και ότι ο τρόπος με τον οποίο η υπόθεση εκδικάστηκε με την έκδοση αμετάκλητης αποφάσεως μπορεί να εξεταστεί από το επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο μόνο με την άσκηση έκτακτων ενδίκων μέσων, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Υποστήριξε ότι η ευθύνη του Δημοσίου αποτελεί άμεση ευθύνη, αλλά περιορίζεται σε ζημίες προκληθείσες από νομικά σφάλματα που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, και ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της αστικής ευθύνης του Υπουργείου Οικονομικών για πράξεις του.
- 29 Το Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου) έκανε δεκτή την ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου), η οποία εξετάστηκε αυτεπαγγέλτως, εκτιμώντας ότι το Ρουμανικό Δημόσιο μέσω του Υπουργείου Οικονομικών είναι το μόνο πρόσωπο που μπορεί να εναχθεί στις εν λόγω αγωγές αστικής ευθύνης.
- 30 Με την απόφαση 960 της 1ης Ιουλίου 2016, το Tribunalul București – Secția a IV a civilă (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου – τέταρτο τμήμα αστικών διαφορών) απέρριψε ως αβάσιμη την αγωγή που ασκήθηκε κατά του εναγομένου μέσω του Υπουργείου Οικονομικών Ρουμανικού Δημοσίου.
- 31 Από τις επικαλούμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δεν προκύπτει ότι απονέμονται δικαιώματα στους ιδιώτες, ενώ το δικαίωμα ενημέρωσης στο οποίο αναφέρεται ο αναιρεσείων, υπό την έννοια της πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικές με τη διαδικασία λήψης της ζητούμενης επιχορήγησης και τον ορθό προσδιορισμό του αγροτεμαχίου, αποτελεί γενικό δικαίωμα το οποίο θα μπορούσε να αναγνωριστεί σε σχέση με τις περισσότερες από τις διατάξεις που καθορίζουν τις προϋποθέσεις λειτουργίας συγκεκριμένου μηχανισμού. Στο πλαίσιο της ανάλυσης των αναγκαίων προϋποθέσεων για τη θεμελίωση της ευθύνης του Δημοσίου, η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου αναφέρεται στους κανόνες εκείνους του δικαίου της Ένωσης που αποσκοπούν στην απονομή συγκεκριμένων δικαιωμάτων στους ιδιώτες, τα οποία αυτοί μπορούν να

επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, και όχι στα γενικά δικαιώματα που μπορούν να συναχθούν από την ερμηνεία νομοθετικών διατάξεων.

- 32 Το Tribunalul (πρωτοδικείο), κρίνοντας ότι η αρχή της ευθύνης του Δημοσίου για ζημίες που προκλήθηκαν από τη μη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης αναγνωρίστηκε από το Δικαστήριο με τις αποφάσεις Francovich και Bonifaci, Brasserie du Pêcheur και Factortame, και κάνοντας εκτενή αναφορά στις προϋποθέσεις που καθορίστηκαν με τις αποφάσεις Köbler και Traghetti del Mediterraneo, διαπίστωσε ότι η Ρουμανία δεν διαθέτει ειδική νομοθεσία σχετικά με την ευθύνη του Δημοσίου σε υποθέσεις που απορρέουν από τη νομολογία Köbler, οπότε πρέπει να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 96 του νόμου 303/2004 σχετικά με το καθεστώς των δικαστών και των εισαγγελέων.
- 33 Αναλύοντας το άρθρο 96 του νόμου 303/2004, το Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου) έκρινε ότι το Δημόσιο ευθύνεται με την παρουσία του για ζημίες οφειλόμενες σε δικαστική πλάνη και ότι το δικαίωμα του ζημιωθέντος για αποκατάσταση υλικής ζημίας προκληθείσας από δικαστική πλάνη στην οποία υπέπεσε δικαστήριο στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας πλην της ποινικής διαδικασίας μπορεί να ασκηθεί μόνον εφόσον η ποινική ή πειθαρχική ευθύνη του δικαστή ή του εισαγγελέα για πράξη τελεσθείσα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας έχει διαπιστωθεί εκ των προτέρων με τελεσίδικη απόφαση και εφόσον η πράξη αυτή μπορεί να οδηγήσει σε δικαστική πλάνη.
- 34 Ο αναιρεσείων άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου).

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 35 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι η εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας ότι η διάταξη του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 δεν απονέμει δικαιώματα σε ιδιώτες είναι εσφαλμένη και αντίθετη προς τη νομολογία της Ένωσης και τις θέσεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Ο αναιρεσείων παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1967, Kampffmeyer κ.λπ. (C-5/66, EU:C:1967:31), στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Απριλίου 2002, Lamberts κατά Διαμεσολαβητή (T-209/00, EU:T:2002:94, σκέψη 87), και στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 23ης Νοεμβρίου 2011, Sison κατά Συμβουλίου (T-341/07, EU:T:2011:687).
- 36 Η εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας έρχεται σε αντίθεση με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της οποίας η έρευνα AA/2008/24 καταδεικνύει ότι ένα εσφαλμένο χαρτογραφικό σύστημα δεν εκπληρώνει τον σκοπό της διασφάλισης της αποτελεσματικότητας των διοικητικών διασταυρωτικών ελέγχων (γενικό συμφέρον) και, επίσης, οδηγεί στον συχνά εσφαλμένο εντοπισμό των αγροτεμαχίων στο σύστημα LPIS GIS (σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων μέσω συστήματος γεωγραφικών πληροφοριών) από τους γεωργούς, οι οποίοι, ως εκ τούτου, καταλήγουν να υφίστανται κυρώσεις ή να μην λαμβάνουν επιδοτήσεις ή αποζημιώσεις για δαπάνες.

- 37 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η διαπίστωση παρατυπιών μπορεί να θεμελιώσει ευθύνη του υπαίτιου θεσμικού οργάνου και να το υποχρεώσει να αποκαταστήσει τις προκληθείσες ζημιές, σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης προφανώς της αναγνώρισης δικαιωμάτων στους ιδιώτες, λόγω παραβάσεως του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003.
- 38 Όσον αφορά την προϋπόθεση το εθνικό δικαστήριο να παρέβη προδήλως τις εφαρμοστέες νομικές διατάξεις, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο [Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών)] δεν επέδειξε κατά κανέναν τρόπο σύνεση και επιμέλεια: αφενός, είχε τη δυνατότητα να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο και, αφετέρου, δεν εφάρμοσε τις προφανείς διατάξεις των σχετικών ευρωπαϊκών κανόνων, ήτοι τις διατάξεις που παρείχαν στον αναιρεσείοντα τη δυνατότητα να αποδείξει την αθωότητά του με κάθε αποδεικτικό μέσο, ενώ έλαβε υπόψη μόνο τις δηλώσεις της αρχής και όχι τα αποδεικτικά στοιχεία του αναιρεσείοντος. Υπό το πρίσμα αυτό, η έλλειψη σύνεσης και επιμέλειας εκ μέρους του Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών) φαίνεται να συνιστά προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη.
- 39 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο [Curtea de Apel București – Secția de contencios administrativ și fiscal (εφετείο Βουκουρεστίου – τμήμα διοικητικών και φορολογικών διαφορών)] αγνόησε τη σαφή έννοια των διατάξεων του άρθρου 68 του κανονισμού 796/2004, οι οποίες επέβαλλαν στο δικαστήριο ορισμένες υποχρεώσεις, ήτοι τη διεξαγωγή δικαστικής έρευνας, τη συλλογή πειστικών, λυσιτελών και συναφών αποδεικτικών στοιχείων και την αιτιολόγηση της απόρριψης αποδεικτικών στοιχείων, με αποτέλεσμα την παραβίαση εν τοις πράγμασι του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Φρονεί ότι η προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη καταδεικνύει τον εσκεμμένο χαρακτήρα της παραβάσεως και η άρνηση υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ενισχύει το συμπέρασμα αυτό.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 40 Το πρώτο ερώτημα αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 και, ειδικότερα, το ζήτημα αν το άρθρο αυτό συνιστά κανόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος απονέμει ειδικά δικαιώματα στους ιδιώτες, η παράβαση των οποίων θα μπορούσε να θεμελιώσει την ευθύνη του Δημοσίου λόγω αποφάσεως εθνικού δικαστηρίου κρίνοντος σε τελευταίο βαθμό. Εξετάζοντας το αίτημα του αναιρεσείοντος, το Tribunalul București – Secția a IV a civilă (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου – τέταρτο τμήμα αστικών υποθέσεων) έκρινε ότι η παράβαση του κανόνα αυτού δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αδιοπραξία, διότι δεν παρέχει δικαιώματα στους ιδιώτες.

- 41 Ο αναιρεσείων αμφισβήτησε το συμπέρασμα αυτό του δικαστηρίου, επικαλούμενος τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2010 και του 2011 με τις οποίες επιβλήθηκαν κυρώσεις στη Ρουμανία για τις ελλείψεις του συστήματος LPIS GIS, τους διοικητικούς ελέγχους και τον τρόπο επιβολής των κυρώσεων για την παροχή ανακριβών πληροφοριών στους γεωργούς και για την αναποτελεσματικότητα των επιτόπιων ελέγχων σχετικά με τις στρεμματικές ενισχύσεις. Υποστήριξε ότι το συμπέρασμα αυτό του δικαστηρίου είναι ασυμβίβαστο με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αυτή προκύπτει από την έρευνά της αριθ. ΑΑ/2008/24, η οποία καταδεικνύει ότι ένα εσφαλμένο χαρτογραφικό σύστημα δεν εκπληρώνει τον ρόλο του να διασφαλίζει αποτελεσματικούς διασταυρωτικούς διοικητικούς ελέγχους (γενικό συμφέρον), αλλά συνεπάγεται επίσης τον συχνά εσφαλμένο εντοπισμό των αγροτεμαχίων, με αποτέλεσμα να επιβάλλονται κυρώσεις στους γεωργούς, οπότε διακυβεύεται και ένα ιδιωτικό συμφέρον, αυτό του γεωργού.
- 42 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει τον όρο «ακριβή πραγματικά στοιχεία» του άρθρου 68, παράγραφος 1, του κανονισμού 796/2004 προκειμένου να καθοριστεί αν περιλαμβάνει τόσο την ορθή δήλωση των εκτάσεων από τον γεωργό όσο και τον ορθό προσδιορισμό του χρησιμοποιούμενου αγροτεμαχίου και των ορίων του. Η λυσιτέλεια του ερωτήματος προκύπτει από την ανάγκη να αξιολογηθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία του Δικαστηρίου για τη θεμελίωση της ευθύνης του Δημοσίου.
- 43 Με το τρίτο ερώτημα, το Δικαστήριο καλείται να διευκρινίσει αν, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η παράλειψη προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου κρίνοντος σε τελευταίο βαθμό για την ερμηνεία του άρθρου 68 του κανονισμού 796/2004 συνιστά σαφή και αρκούντως σοβαρή παράβαση ώστε να θεμελιωθεί ευθύνη του Δημοσίου για τη ζημία που φέρεται ότι προκλήθηκε από την απόφαση του δικαστηρίου αυτού.
- 44 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένα κράτος μέλος μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για ζημίες προκληθείσες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου από εθνικό δικαστήριο κρίνον σε τελευταίο βαθμό μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες το εν λόγω εθνικό δικαστήριο έχει προδήλως παραβιάσει το εφαρμοστέο δίκαιο. Προκειμένου να καθορισθεί αν υφίσταται κατάφωρη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, το επιληφθέν αγωγής αποζημιώσεως εθνικό δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη όλα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η εκ μέρους του οικείου δικαστηρίου παράλειψη εκπληρώσεως της υποχρεώσεώς του περί προδικαστικής παραπομπής δυνάμει του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ (αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 1996, Brasserie du Pêcheur και Factortame κατά Επιτροπής, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-46/93 και C-48/93, EU:C:1996:79, σκέψη 56, της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, σκέψεις 54 και 55, και της 28ης Ιουλίου 2016, Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, σκέψη 25).

- 45 Εν προκειμένω, μολονότι το επιληφθέν της διοικητικής διαφοράς δικαστήριο που αποφάνθηκε επί της υποθέσεως, ως κρίνον σε τελευταίο βαθμό δικαστήριο, όφειλε να ζητήσει την ερμηνεία του Δικαστηρίου σε σχέση με το άρθρο 68 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 796/2004, ειδάλως όφειλε να αιτιολογήσει την απόφασή του υπό το πρίσμα των κριτηρίων που παραθέτει το Δικαστήριο στην απόφαση Cílfít, εντούτοις περιορίστηκε στη διαπίστωση ότι τα ερωτήματα που έθεσε ο αναιρεσείων δεν απαιτούσαν προδικαστική ερμηνεία εκ μέρους του Δικαστηρίου, χωρίς να παραθέσει λεπτομερή αιτιολογία για την υιοθέτηση της δικονομικής αυτής θέσεως.
- 46 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, το αιτούν δικαστήριο κρίνει αναγκαία την υποβολή των τριών ερωτημάτων στο Δικαστήριο.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ